

Szerkesztői iroda:
Piaezsor, Kapeller-ház
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.
Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDÁJA,
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél " 2 " "
Negyed " 1 " "
HIRDETÉSEK DIJA:
3 hasábos petit sorrett, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

Új egyesület és még valami.

Valahányszor nálunk új egyesület alakulása-
ról van szó, mi enyediék megszoktuk az eszmét
hideg tartózkodással fogadni.

Hjah! van rá okunk, nem egy keserű példa
áll hátunk mögött e szokás jogosultságának támo-
gatására, megbizonyítására.

Az „egyházi ének- és zene-egyesület”
derék adófelügyelőnk fáradságot nem ismerő buz-
galma folytán létre jött. A működők egész lélek-
kel fogtak munkához s folyton folyvást kitartó
szorgalommal működnek s elismerés illeti meg ed-
digi nyilvános szerepléseikért.

Valószínűleg általános az öröm abban a tek-
intetben, hogy városunknak határozottan pangás-
nak indult zenei életében ez egyesület új életet
akar önteni.

De nem helytelenül tették sokan azt a kér-
dést, hogy: van-e ez egyesületnek önálló műkö-
désére jogosultsága? hasznos-e vagy nem? van-e
szükség reá?

Oly kérdések ezek, melyekre felelni kötele-
ségünk már most, mert a csemete tetszés szerint
hajlítható, míg a sudar fa ketté török e műtét alatt.

Szívünköl örvendünk minden esetben, mikor
ének- és zene-ügyünk javításáról van szó. Ezúttal
azonban nem titkolhatjuk el, hogy az új egyesület
fennállhatására nincsenek meg a kellő eszközök.

Van u. i. — legalább még nem szűnt meg,
habár életjelt nem is ad magáról, — városunkban
egy régibb keletű egyesület, melynek feladata a
szép művészetek fejlesztése, művelése is.

Hiszzen ez az egyesület régi idők óta nem
hallat magáról s az említett feladatnak alig tesz
eleget, — mondhatná valaki. S fájdalom, ezt az
állítást nem áll módunkban megczafolni.

A „Műkedvelő-kör” elhanyaglásáról volt
alkalmunk már szólni e lapok 7. számában. Sok
idő telt el február óta, vártuk az akkor óhaj-
tás-ként mondottakat, de sajnos, hiában!

Mi a legfőbb oka a „Műkedvelő-kör” tel-
jes tértelenségének?

Alapjában véve az, hogy nem birt fejlesz-
tőleg hatni. Kevés idő alatt oda jutottunk vele,
hogy csak az szerepelt, mondhatnók: szerepelhetett,

a ki már nagyon sokra vitte, vagy legalább hitte
magáról ezt. Nem azért működtek a szereplők,
hogy a hiányok, esetleg hibák barátságos meg-
beszélése alapján tovább haladjanak a megkezdett
úton, hanem hogy ragyogjanak, fényeljenek.

Mit kellene hát tennünk most? Első sorban
megsemmisíteni ezt az ártalmas közszellemet, mely
elzárja a tért azok elől, a kik tanulnak s tanul-
mányuk eredményeit kívánják feltüntetni, a fo-
kozatos haladásról akarnak bizonyosságot tenni.

S mi módon érhetjük el ezt?
Nem akarunk a kör jelenlegi tisztviselőinek
buzgalmában kételkedni, de engedje meg a tisztelt
választmány, hogy egy pár megjegyzésre felhívjuk
figyelmét.

A szépművészeti osztály vezetői mellé szük-
ségesnek tartanók egy oly bizottság alakítását, mely-
nek első teendője volna megkérdezni sorban min-
den eddigi műkedvelőt vagy ezután tagúl ajánl-
kozót, hogy az egyes (hangszer-zenei, ének-zenei,
felolvasási, szavallati, színi) szakok melyikében
vagy melyikeiben szándékozik részt venni. Határ-
időt tűzne ki a bizottság, melyen minden rendes
működő tag, a ki csak aláírta nevét, bejelenti,
hogy ezt vagy azt akarja előadni s bármikorra
készen van vele.

A bizottság a bejelentett művekből több elő-
adásra előre változatos műsort állít össze s a mű-
ködőkkel szereplési idejük előtt legalább két héttel
tudatja az összeállított műsort.

A ki működni akar, az kétségtelenül jelent-
bé a bizottság felszólításakor valamit, — a ki nem
akar, arra legalább nem számítanak hiába.

Ez az egyszerű mód nézetünk szerint állan-
dóvá tenné a kör estélyeit s lenne estély azért,
mert van mit előadni s nem kellene halászni a
szereplőket azért, mert ideje körestélyt rendezni.

Ajánljuk e javaslatot olvasóink figyelmébe.
Hiszszük, hogy azok, kik a kör fennállását szük-
ségesnek tartván azt egész lélekkel támogatják,
vagy helyeslik s létesítik azt vagy találnak czél-
szerűbb módot az eszme megtestesítésére.

Meg vagyunk győződve, hogy azok, kik a
„Műkedvelő-kört” létrehozták, nem fognak késni
annak érdekében megtenni minden lehetőt.

És az újonnan alakult zeneegyesület? Kik

volnának tagjai, ha nem ugyanazok, a kik a kör-
nek is évek óta tagjai? Minő köteleességet róttak
önmagukra azok, kik a kör tagjaivá lettek? Nemde,
hogy a kört fentartsák és virágoztassák? Lehet-e
arra kilátás, hogy mindkét társulat érdekeinek
eleget tegyenek, mikor csak egyik is nehezen él?

Vélekedésünk szerint pedig első a fennálló
Műkedvelő-kör, melynek körében a zene is helyet
foglal. Ennek keretében művelni a zenét köteles-
ség, azon kívül aligha nincs a kör kárára.

Óhajtasunk egyfelől hát az, hogy az új egye-
sület olvadjon a Műkedvelő-körbe, helyesebben
azok, a kik az újat támogatják, tegyék ezt, mint
a kör tagjai s ne alkossanak külön egyesületet.

Óhajtasunk más felől az, hogy a Műkedvelő-
körbe olvadt egyesület, ne foglalkozzék kizárólag
egyházi zenével, miután arra, hogy a világi zenét
fumigálja, semmi elfogadható ok nincs. Nincs any-
nyival kevésbé, mert a körnek volt dalkara s ez
nem esekély eredményeket ért el. Meg aztán a két-
féle zene együttes művelése igazán kívánatos, mint
azt a volt dalkar igen helyesen felfogta és tette is.
Voltaképpen azt kellene hát hamvaiból föltámasz-
tani s körét, ha már épen kell, a zenekisérletes
egyházi zenével kiszélesíteni.

A „Műkedvelő kör” reméljük nemsokára meg-
tartja évi rendes közgyűlését s akkor ez ügyet
el lehet intézni a lehető legjobban.

Videant consules! . . .

d—o—r.

Magyarország ezer éves fennállása.

Az egész nemzet Magyarország ezer éves fennál-
lásának megünneplésével foglalkozik. Az eszmét már
Széchenyi gróf megpendítette, arról röpíratot adott ki, de
az ő terve és nézete ép oly eltérő vélemény különbö-
ségekre ad alkalmat, mint épen azoké, kik az ő tervét és
nézetét renoválni akarják, csak egy dologban egyeznek
meg mindannyian. Abban, hogy a kik ez eszmét forgat-
ják: mind-mind megállapítják a megvalósítás szükségét.
Vagy is: a kik a dologhoz hozzászóltak, azok mind azt
mondták, hogy az „ezer éves fennállást a nemzet méltó-
ságához illő emlékekkel kell megünnepelni.”

Legutóbb Gondócs Benedek úr szólott ez ügyben,
ki a pusztaszeri ásatások eredménye után az ezer éves
fennállást úgy véli legméltóbban megünnepelhetni, ha
Pusztaszeren egy kápolnát építtetünk s a gellérthegyi
czitadella helyére egy magyar Pantheont állítunk.

A nők ruházata s a közegészség.

Nem régiben Treves Frigyes, a londoni közkórház
orvosa, érdekes felolvasást tartott a nemzeti egészségügyi
társulat klubjában. A tágas felolvasó terem zsúfolva volt
előkelő hallgatókkal, kik közt a hölgyek képezték a tul-
nyomó többséget.

Fiziológiai művekből kivett és divatlapok után ké-
szült nagy ábrák, Thorwaldsen Vénuszának életnagy-
ságu fész-levonata, egy csontváz, egy divatos kosztüm
„fashionable” divatkereskedés ruha-raktárából és régi
görög ruházatu mintabáb szolgáltak a felolvasó egyes
megjegyzéseinek illusztrációjára.

A felolvasás megkezdése előtt Flower tanár elfog-
lalta az elnöki széket s következő szavakat intézte a
hallgatóságához: „Azt híresztelték, hogy a most tartandó
felolvasás a divat mint olyan ellen lesz intézve. Talán
felesleges is megjegyezmem, hogy ezen állítás töves. Sem
a társulatnak, sem pedig Treves urnak legesekélyebb
ellenvetése sincs a csinos és izléses viseletek ellen, mely
nemcsak kiváltság, hanem egyuttal kötelesség is és mely
egyáltalában nem kicsinylendő vagy megvetendő eszköz
az izlés fejlesztésére, a teljes jitellet gyakorlására, a művé-
szetek pártolására és mely mindezek mellett még mások-
nak örömet és élvezetet is szerez. A mig a divatos vise-
let nem vét a természeti szépség és az egészség törvényei
ellen, a mig az megegyezik az illető állásával, — a szoká-
sokkal s körülményekkel, mindenesetre pártolandó, nem
csak mint egy ártatlan élvezet kuforrása, hanem mint
komoly kötelesség teljesítése is — mert a szép viselet
iránti előszeretet, teljesen az a testre nézve, a mi a
nyelv a gondolatra nézve, épen oly igazi s hű ösztön,
mint a szép s jó iránti hajlam.”

E bevezető beszéd után Treves megkezdte fel-
olvasását s röviden felsorolván a mai kor divatának egyes
szükségeit s arra utalván, hogy a ruházat eredeti czélja
a test fedezése s egyenlő hőmérséklet fentartása, kimu-
tatta, hogy a most szokásban levő esteli öltözetek e
követelményeknek vagy egyáltalában nem, vagy csak igen
hiányosan felelnek meg. A nyak, a felsőkarok s a mell
felső része meztelenek maradnak, mig az alsó végtagok
táján anynyi ruha halmozódik össze, melyből legalább
egy fél tucat gyermeket lehetne teljesen fölruházni.

TÁRCZA.

Vak Béla.

„Átkozott légy Kálmán, zsarnok király!

Átkozott légy! átkom érjen el!

Amilyen böles, oly kegyetlen valál . . .

Átok veled és emlékeddel! . . .

Ne nyugodj meg sirod belsejében,

Hánykolódj a pokol fenekében!”

Igy ordított vad bős haragjában

Haját tépdelve Béla király,

Kaczagányos arany párduezában

Lassan lépve, tapogatva jár.

„Félre innen rút szolgálhad, félre!”

S a nagy urak kikerülök félre.

„Átkozom ez életet, a melyben

Korom-sötétség borul reám . . .

Hol a rózsá, hisz’ illatát érzem?

Hol a pompa? nincs készen talán?!

— Mit bámultok vad dühöm haragján?

Suttogástok már elébb is hallám . . .”

„Uram király! — szólt az ország nádor —

Fékezd dühöd, korlátozd magad,

Összegyűlt a tanács a föl-házból,

Lesve várják mind a te szavad.”

„Fogjátok meg karjaimat. Menjünk!

Törvényt hozunk s törvényeket törünk.”

Megérkeznek az urak-házába.

Béla király trónusára lép,

Rajt’ a palást s arany koronája . . .

Oly szomorún megható e kép!

Néma esend van az urak-házába,

Lesve várnak a király szavára.

„Ti urak! hű és kedves vitézim,

Halljátok, ez a király szava:

Az apának vétkeért a gyermek,

Ne bünhődjék ezentúl soha!

Lakoljon a bünös maga érte,

De gyermeke ne legyen megsértve.

Gonosz apám miatt vagyok én is

Világtalan vak, koldus király; —

Mit ér a kincs, mit ér a gazdagság,

Mely ajtómnak küszöbénél áll?

Világával mi ér föl a szemnek?

Kárpótólást érte hol veendek?

Sülyedj el bün mélyen a föld alá!

Ártatlanság állj sértetlenül!

Bünhődjék a gonosz a békóban,

S szenvedjen megmérhetetlenül!

Lakoljon a bünös büneiert,

Veszítse el szemét, más szeméért . . .”

S viszik vissza Bétát a tanácsból,

Meszsze hallszik átkozódása:

„Átok reád, ah! örökre átok,

Magyaroknak te böles király!”

Ne nyugodj meg sirod belsejében,

Hánykolódj a pokol fenekében! . . .”

— Budapest, 1882. —

Király Kálmán.

Göndöcs Benedek úr a pusztaszeri kápolnával és a Pantheonnal nem éri be. Azt ajánlja még, hogy sajátítsunk ki Pusztaszeren egy nagy területet a tulajdonos Pallavicini örögről, s létesítsünk ott egy díszkertet is. Szóval, teremtsünk össze a Göndöcs úr terveinek megvalósítására vagy három milliót. Mert, ha arról van szó, hogy a nemzet méltóságát architektonikus formákban fejezze ki, úgy ennyire legalább is szükség lesz.

E fontos kérdéshez — aránylag — kevesen szólnak hozzá. Legalább arra nézve kevesen, hogy a felszólásokból a nemzet érzületét és véleményét meg lehessen mérni. Mert nem kell azt gondolni, hogy e nagy kérdés eldöntéséhez tökéletesen elég az, ha a főváros közgyűlésén egy pár szóval — inkább szóbeli képessége brilliroztatásul — azt mondja, hogy: hát jól van építsünk Pantheon-t, s a nemzeti lelkesedés mindjárt épít egyet. Nincs magyar, kinek e ezél ellen elvileg kifogása lehetne, de az ohaj-tást, mely a jelen körülmények közt oly jámbor, bizony nem kell összezavarni a képességgel.

Mit bizonyíthatna egy magyar Pantheon a tárgyilagosan ítélő külföldi előtt? Csak azt bizonyíthatná be, hogy a magyarországi építészeti európai színvonalon áll. De ezt újabban bizonyítani teljesen felesleges, mert a mi fővárosunk elég bizonyosság erre.

Meg azt bizonyíthatná be, hogy a magyaroknak volt hozzá elég nagyzolásuk s elég vakmerőségük, hogy belgyeiknek, külgyeiknek teljes ziláltsága dacára hirdetni merjék a „fenn az ernyőn nincsen kas” polgárjogát.

Különbözik a fizikai szükség is a Pantheon terve ellen szél.

Először azért, mert legtöbb nagyjaink, kiknek szobrászati megörökítése méltó feladatunk lehet, olyan nagyság, a kik speciálisan csak nekünk nagyok. Másadszor azért, mert világhírű nagyságainkat könnyen el tudjuk helyezni bőséges parkjainkban, s legdíszebb tereinkben. Harmadszor és mindenek felett pedig azért, mert egy krajczárunk sincs rá.

Ki tudja belátni a bosnyák politika kényszerhelyzetének végét, s ki tudja az „eszme”, melyet Jókai a „kibonyolódásra” keres, nem ugrik-e egyszer ki a mi és feleségeink ékszerének öszszerakásából, úgy mint Jupiter fejéből Minerva. Ha ugyan az adóvégrehajtó az ilyen leendő hazafias aktusok esélyére ad valamit, s ha egy általán meg hónapig megtűri nálunk.

Ne szépsítsük, ne esürjük-csavarjuk a dolgot. Ne szégyeljük magunk előtt bevallani, hogy a dolog így áll.

Tehát ne ünnepeljük meg az ezer éves fenállást?

De igen! Ünnepeljük meg. De ne a magyar pazar-díshoz, hanem a magyar öszinteséghez méltóan. Mondjuk azt, hogy a világpolitika és civilizáció áramlataival lépést akarunk tartani, mert érezzük az élethez való jogunkat, s ennek folytán tiltakozunk azon kívül elharapódzott nézet ellen, mintha mi groteszk módon ideálisták volnánk. Tiltakozunk szóban, s tiltakozásunk alapját megmutatjuk tettekben. Megmutatjuk, hogy nekünk a praktikus élet iránt ép oly érzékünk van, mint akár az angoloknak vagy franciáknak. És e tettünkkel nemcsak a praktikus élet iránt való érzékünkről, hanem egyszersmint intelligenciánkról is bizonyosságot teszünk. Mert teljes intelligencia kell ahhoz, hogy egy nemzet ép úgy tudjon ünnepelni erkölcsileg, mint akár „külső” formákban. S az erkölcsi tartalomnak méltó formát mindig lehet adni. Arra semmi szükség, hogy „a nemzet méltóságát” tekintsük a leglényegesebb támpontnak.

Közigazgatási, közgazdasági, ipari, tudományi, művészeti s egyáltalán belgyeinket kell előbb európai színvonalra emeltnünk s a külföldivel versenyképessé tennünk, hogy aztán a formákban való ünneplésekre is gondol-

hassunk. Az ünneplési mánia úgy is természetében fekszik a nagy többségnek. Anyagi ünnepeink van, vallási, nemzetiségi és politikai, hogy az időt, a mit erre fordítunk, bizony sokkal praktikusabban is felhasználhatnók. Mert miből áll a nagy tömeg ünneplése? Csak abból áll, hogy a kijelölt napokon nem dolgozik, magát tehát tele eszi-iszja, s az ünnep utáni napokra is képtelenné válik a munkára s mindennek a tetejébe jól megbetegszik.

A „fekete leves” magyar-török közmondása inkább a jövőé, mint a múlté. „Nagy idők termik a nagy embereket” és e nagy idők megpróbáltatása még hátra van, s nekünk csak az a feladatunk, hogy e megpróbáltatásra praktikus módon elkészüljünk. Ha e nagy idők megpróbáltatását kiállottuk: még mindig lesz idő e nagy idők termette alakjainknak akár egy Pantheon építeni. A nemzetnek már voltak megpróbáltatásai, melyben mindannyiszor dicsőséggel állt meg. De nem kell elfelejteni, hogy e megpróbáltatások egészen más természetűek voltak, mint lesznek azok, a melyeknek még ezután kell jönnök. A múlté volt az egyéni bátorság és fizikai szívósság megpróbáltatása. A jövőé még hátra van, a jövőé, a melyben a civilizáció minden vívmányai és a szellemnek egész szárnyalási képessége részt fog magának követelni. Hogy ebben is helyt fogunk állani, azt, a művelt világra Pantheon építéssel rádisputálni akarni kárba vesztett fáradság volna. Ezt a dolog öszszességében kell bebizonyítanunk.

Milyen formát adjunk tehát a szóban forgó ünneplésnek?! Bocsanat egy kitérésért.

Minden forrásban levő nemzetnek rozsdadala az, hogy ha egy eszmét valaki megpendit, soha sem azt nézik előbb a nemzet intőző körei, hogy milyen az az eszme, hanem azt, hogy honnan származik.

Nem akarom itt, e jelenség okát egy lélektani megoldásba foglalni csak egyszerűen azt mondom, hogy igen valószínű, hogy az én indítványom is — ily körülmények közt — könnyen lehet a pusztába kiáltott szó.

Ez azonban engemet nem gátol abban, hogy ez indítványomnak kifejezést adjak. Következik.

Az előre meghatározott napon tartassék Budapestnek és az országnak minden imaházában — és egy időben mindenütt — egy hálaistenizsétel.

A Budapesti tartandó hálaisteni tiszteletre küldjön minden község képviselőt.

A hálaisteni tiszteletre hívassék meg a felsőes uralkodóháznak minden tagja; ugyszintén a külföldi udvarok és a helyben levő konzulátusok.

A községi küldöttek a hálaisteni tiszteletre való elindulásuk előtt egy vagy több hónappal indítsanak gyűjtést az ezer éves fennállás megünneplésének alapjára, s e gyűjtésük eredményét — az országos hálaisteni tisztelet után — tegyék a haza oltárára. Az így öszszerakott pénz, az ezer éves fennállás czimén szolgáljon alapítványul az ország iskolai, művészeti, ipari és közgazdasági viszonyainak felvirágoztatására, mely viszonyok szortirozása, a különböző szakbizottságok feladata lesz.

Az isteni tisztelet utáni napon nyttassék meg a fővárosban egy „művelődés történelmi kiállítás”, mely legyen hivatala a lefolyt ezer évnek lehetőleg hű képét tüntetni fel.

Minden nagyobb építkezésekre történt befektetési töke nélkül egy a vallási, művészeti, ipari mint a gazdasági osztályok állítsanak össze a maguk állandó csarnokaikban, s térhiány esetében, bizonyos ideiglenesen átengedett vagy kibérelt termekben.

Egy haladni vágyó, és haladásra kandidált nemzetnek Magyarországon ez lesz — a viszonyokhoz mérve — a legméltóbb ünnep, s ennek megszemelésére, a külföldi bizonyára jobban fog seregleni, mint a Pantheon falai közé. Ajánlom e tervet.

Sólymosi Elek.

A hölgyek rendes viseletében is csak igen kevés sulyt fektetnek az egyenletes hőmérsék fentartására. A mellnek a fűzőn felül részét csak igen kevés, a legtöbb esetben csak a felső ruha fűdi. A fűző helye elég jól és a követelményeknek éppen megfelelőleg van fűdve, de a csipőn felül megint túlságosan sok a ruha-halmaz. Felolvasó szerint a hölgyek testét három földrajzi övre lehet felosztani: a hideg, a mérsékelt és a forró égövrre.

Treves azután áttért a szoros fűzés kérdésére s azt három szempontból, t. i. a szépség, az ésszerűség és az egészséges szempontjából tárgyalta. A mi a szépséget illeti, felolvasó azt véli, hogy ha a legszebb nő alakot a fiatal, normális, jól kifejődött nő természetes testméretei képviselik, akkor nem képzeltető csunább valami, mint a felette keskeny derék. Gyermekek elég csinos testekkel szoktak birni, pedig a leghiubb anya sem vetemedik oly gondolatanságra, hogy fűzőbe szorítsa kis leányának testét.

A nő normális derék-körülete 28—29 hüvelyk az „elegáns” derék már csak 20, a divatkereskedők mintabáji pedig, melyek a divatos hölgyek közepes méreteit tüntetik föl, 21—24 hüvelyk átmérőjű derékkal birnak. A kínai hölgy elkorcsosított lábát, a belapult fejeket, a felhasított orrlukákat, a kinyújtott ajkakat is szépeknek tartják az illető törzsek; de ezek legalább bizonyos tekintetekben közömbös testrészeknek elégítik ki a furcsa szeszélyeket, míg a mi hölgyeink a legvitalisabb testrészeket teszik hiu experimentumok tárgyává.

Végre áttérvén a szoros fűzés egészségi kérdésére, élénk szavakkal esetelte annak káros hatásait, kiemelte, hogy az alsó bordák öszszeszorítása által helyökből kimozdítja a gyomrot, a májat és a tüdőt. Az orvosi praxis köréből a fölolvásó számos adatot sorolt fel, melyek a károkozható szókás életveszélyes volta mellett tanuskodnak.

Az érdekes felolvasást a nagyszámú közönség a legnagyobb figyelemmel hallgatta végig.

Vajha t. hölgyeink kiváló figyelemre méltatnék e vázolt életrevaló gondolatokat, igazságokat.

P. H.

Czár, mint festő.

Magas rangu egyéniségeknek gyakorta vannak szenedélyeik, melyeket az udvaroncoknak legyőzgetniök kell, még ha nem is üdvösek.

Miklós czár például egyik kedvenc foglalkozásá-

nak a festészetet tekintette. Volt egy jeles festőművész — nevét elfeledte följegyezni Klio aszszonyoság, — a kinek műtermét a czár minden nap meglátogatta. De nemcsak azért tüntette ki magas kegyével e festőt, hogy gyönyörködjék annak munkájában, — hanem finom papirost kért s rávetette fölséges lelkének alkotását. Mindig csak egyetlen alakot rajzolt s ez az egy is mindig egy egyenruhás katona volt, melyet lábainál kezdett el és cly gyorsan végzett be, mint a ki tollrajzot csinál. Hanem a tegnapi alak tetőtől talpig olyan volt, mint a tegnapielőtti meg az azelőtti, úgy, hogy öszszes katonái között egyiknek se volt még egy gombbal se több mint a másiknak. Pontosan követte a „Vorschrift”-et és nem vétett az ellen soha egy fikarczsal sem.

Igy ment ez egy darabig. Azonban nem azért látogatta ő felsége a festőt, hogy ennyinél maradjon. Ha az tud olajfestményt vetni a vászonra, hát ő is tud. Ellátta magát festőlappal, ecsetekkel, olajfestékekkel és aztán dolgozott nagy kitartással. De itt is csak katonáinál maradt, mást nem festett soha.

Egyszer a festő két gyönyörű tájképet végzett be. A czár szokott látogatásai közben megpillantotta a két felakasztott festményt, sokáig nézte, de nem volt megelégedve velök. Vette az ecsetet s kezdett javítani rajtok. Jobbra balra egyenruhásokat festett a képre a hol egy kis szabadon hagyott térre akadt. Nem lévén fogalma a perspektiváról, természetesen mindannyit egyenlő nagyságban festette egy a hát-, mint az előtérben. Ő felsége úgy hitte, hogy ezáltal, csak nyertek a festmények változatosságban, hanem a művész tűzrevalónak tartotta már a saját fáradságosan s nagy gondnal készített műveit.

A czár azonban ebben a szenvedélyében annyira ment, hogy a czári képesarnok átídomítására szánta magát. Gyönyörűséggel vettette le a képeket s egy izben pl. egy festményen az öreg nanót, a ki rözseköteget tartott kezében, úgy javított ki, hogy az aszszonyból dobost, a rözsekötegből, meg dobót csinált.

A művész első pillanatban kétségbe volt esve, mert tudta, hogy ha ez sokáig így megy, nemsokára hatalmas armádiává lesz a czári képgyűjtemény. Szerencsére aztán arra a kitérő ötletre jött, hogy a czár elé másolatokat rakott az eredetiek helyett, a czár persze nem vette észre s dolgozott tovább, a festő pedig megmentette a képtár becses kincseit.

Kedves barátom! Azt kérdezed tőlem — ott hátul a „szerkesztői üzenetekben” — hogy számíthatsz-e reám?

Istenem! Hát már téged is elragadott a számítás? Csak nem játszol a bürzén? De miért ne? Az ördögbe is, hát mi emberek (a kikre számitani szoktak) nem vagyunk-e hasonló a bürzepapirokhoz? A kiknek értékét leverik vagy emelik a speculatiók. Valóságos játék szerre váltunk az opportunitás árjában. s ha most irok, csak azért van, hogy barátságodban irántam ne idézzen elő valami veszedelmes baissa-et hallgatásommal.

S kezdem mindjárt a legkezeműgyében eső dolgon a beszédet. — Egy világi hölgy a fölvilágért nem adna oda azt dicsőséget, ha az európai sajtó csak egy napig foglalkoznék vele, s ime a tiszta-eszlári kis árvalányka, Sólymosi Eszter, a ki nem is volt szép, fiatal gyermek is volt, szolgált is, — beszéd tárgyát képezi napok, hetek óta az egész művelt világban. Igaz, hogy nagy árért jutott hozzá, de hát ismerek én elég hiu aszszonyt, a kik készek volnának e dicsőséget hasonló árért megváltani.

De ne bolygassuk a hiuságot, a mikor ilyen szomorú dologról van szó. Szaboles megye Tisza-Eszlár községében ápril 1-én a 14 éves Sólymosi Eszter elünt. Anyja kerestette mindenfelé, de hiába. A vizsgálat megindult s azt a föltevést erősítette meg, hogy Schwarcz Salamon sakter által a lány vallási czéloból áldozatul ejtetett, azaz véték. Eddigéliz tiz egyéunt fogtak el. Takargatni ezt ma már nem lehet, s fájdalom, a mitől anyunyira tartott hozzá — zsidóság és nem zsidóság — a tiszta-eszlári bünténynek ritnalis jellegét elvitatni lehetetlen.

Az embert szinte bámulatba ejti az a lázas tevékenység, a mit az „érdekelt” körök ez ügyben véghez visznek. Csakhogy maguk is oly zavarban vannak, hogy egymásután követik el a baklövéseket a rejtett büntényre más takarót borítandók. Tisza-Eszlárón a vizsgálat javában folyik, közölnek is a lapok borzasztó részleteket s én nem is azokról akarok beszélni most, hanem tudatni akarok egyet-mást szives olvasóiddal arról a hangulatról, a mi itt uralkodik a különböző körökben. A mi népünk (nem az övök) persze roppant izgatott, de nem ad még ennek kifejezést; az értelmiség fel van háborodva, de csendesen várja a vizsgálat eredményét. A sajtó — a legszélsőbbek is — szárazon regisztrálja az esetet és a vizsgálat eddigi eredményeit, s a kormányhoz közel álló lapok erélyes vizsgálatra serkentik az illetékes közegeket. Folyik is az erélyesen.

Hanem a zsidók! . . . Igaz, hogy ők vannak a leggyökeresebben érdekelve, de el is követnek mindent a saját ügyük javára. A művelt osztály nagy felháborodással van eltelve, s miután a büntény majdnem konstátálva van, szintén azt kívánja, hogy a legszigorubb vizsgálat ejtessék meg. — Az orthodoxok azonban meg vannak széppelve! Nevetik ugyan, ha valaki előtűnik az esetről beszél, de ajkuk körül ott vonaglik az a kétségbeesés, a melylyel az egész „babonát” eltemetni szeretnék.

Soha sem feledek el életemben a tordai sakter fiának fenyegetését:

— Vigyázz! Apám véredet veszi!

Régen volt már, hogy mint gyermekek bakalódtunk az utczán s valahogy jól fejbe találtam koppantani. Ekkor mondá el a bögye fenyegetését s azóta — megvallom — ma is bizonyos irtozattal teljes undort érzek a metszők iránt.

Honnan vette az a zsidó ficska (plane metsző fia) azt a kifejezést: véredet veszi az apám? Nem mondom, hogy a tordai orthodoxok keresztényen vért használtak áldozataiknál, de midőn később hallottam egy „mendemondát(?)” arról, hogyan raboltak el a zsidók és véték véret egy kis leányka a Felvincz melletti zsidó vár nevű hegy alatt: — mondom, a sakter fiu fenyegetése erősen támogatta bennem akkor annak elhívesét.

És ez talán másképp hangzik, mint az, a mit „babona terjedéséről” a Budapesti Hirlapban elbeszél gróf Teleki Sándor s bár elismerem a „szellemdúsan eszevegő” nemes gróf intencióit, de az is igaz, hogy „gyermek előtt nem jó elvágni a macska farkát” mint mondják, hát még egy leányka a nyakát?!

S ráadásul a gonosz sakter — megszökött! — Miért, ha nem hibás? Mire gyűjtenek itt is nagy öszszezet a zsidók bizonyos körei? Talán az elünt leányka övéinek kárpótlásul? Vagy mert: hallgatni — arany?! . . .

Az bizonyos, hogy az igazságügyminiszternél a kihallgatásokon egymást érik bizonyos küldötségek. A befolyasos tanácsosoknál egymásnak adják az ajtot a bizonyos látogatók. A miniszterelnöknél tanácskozások folynak s bizonyos kezek egész odaig merészelték meg a tapogatózást. A vizsgálat eredményének mikéntje iránt oly nagy az érdeklődés, hogy már is többen lerándultak a „helyszínére” csupa merő kíváncsiságból. Ha igaznak bizonyul a ritnalis büntény, akkor Tisza-Eszlár kis helységcske arról lett világhírű, hogy ott hajtották végre a zsidó metszők a század legnagyobb büntényét.

Lefolyt a bosnyák vita bár unalmasan, lanyhán; a külföldi események is elég beszélni valót nyújtanak: az eszlári eset azonban más irányba terelte a közvéleményt s itt bizony már másodrendű kérdéssé vált minden, még a bosnyák-miniszteri szék betöltése is. — Szombaton tárgyalta a képviselőház a kérvényeket, s ezek között a szathmári híres kérvényt is, az orosz zsidók bevándorlása ellen. Hatalmas beszédekre készült az ellenzék, a melyekkel szemben érdekel várja mindenki a kormány és pártja nyilatkozatait is. Már ma lefoglalták a karzati jegyeket s a legnagyobb protekcióval sem lesz képes az elkésző szombatra helyet kapni a tisztelt házban a karzatokra.

Irjak még a szép májusi napokról? Unalmas théma. A ruthének felségárlási peréről? Még nem kezdték meg. — A Lederer-jubeliáról? Sikerült ünnep volt. — Az ezredév-ünnepének előkészületeiről? Csirájában van az még. — Vagy fessem fővárosunk közbiztonsági viszonyait? Elszomorító s rendőrségünket a világ kineveti érte. — A minden vasárnapra összehívott népgyűlésekről? Komédia és verekedéssel végződik mindenik.

De minek mindez? A helyi lapokban bőven van mindezekről; én csak a mai hangulatot akartam festeni (a melyről a lapok hallgatnak) a kulisszák mögülről nézve. Talán nem oly érdektelen. — Isten veled, a viszontlátásig!

Lapádi.

A rövidlátás és ellenszerei.

A tanuló ifjuság közt szemorvosok által legújabb eszközölt vizsgálatok kideríték, hogy a rövidlátóság ifjuságunknál ijesztő mérvet ölt és pedig osztályról osztályra rendszeres fokozatossággal.

A baj ritkán veleszületett; öt éven aluli gyermekek-nél ugyszólván sohase jelentkezik s a falusi iskolában csak 1 százalék a rövidlátók száma. E szám, valamint a rövidlátóság foka azonban növekszik vagy csökken azon igényekkel, melyeket a tanító emel tanítványaival szemben, úgy hogy az elemi iskolák csak 5-11% a leányiskolák már 10-24% s a gymnasiumok 35-88% rövidlátót mutatnak fel.

Egy tübingai orvos 20 év alatt 600 theologus közt 79% rövidlátót talált s Virchow egyik felolvasásában kijelenti, hogy 100 orvostanhallgató közül 95 nem birta szemüveg nélkül elolvasni, a mit elébük tartottak.

A szellemi rövidlátóság épen fordított arányban jelentkezik a testivel, azaz: minél gyöngébb fizikai látképességünk, annál élesebb ama hibák s mulasztások iránti érzékünk, melyek a bajt előidézték s előidézni vagy előmozdítani képesek.

A régieb nemzedékeknek is kellett már ugyanazon iskolabajokkal küzdeniök, melyeket évtizedek óta folytatótt harez daczára sem birunk megszüntetni mint rossz-szul szerkesztett iskolapadok, rossz testtartás irás-olvasás-nál, az iskolatermek elégtelen világítása mellett resz, apró nyomású könyvek, de a káros következmények még sem mutatkoztak oly nagy mérvben, mert a tanulóktól akkor kevesebbet követeltek, mint ma, s így szemek nem voltak oly tartós megerőltetésnek kitéve.

A régi közmondást: „vigyázzni, mint a szemé fényére“ napjainkban nem lehet eléggé hangsúlyozni.

A rövidlátóság napjainkban legnagyobb mérvben el van terjedve a szobatudós németek országában. Különösen feltűnik ez nemzetközi kongresszusokon, hol a legtöbb szemüveget viselő német. Ennek oka nem annyira faji sajátágukban, öröklésben stb., hanem egyenesen a szemek tartós megerőltetésében rejlik.

Mind e jelenségekkel szemben lelkiismereti kötelességgé válik: hasznos és szükséges reformokat létesíteni. Ez szóló kivált a tanügyi hatóságoknak.

A látképesség megővésének számos általános szabályai közül legyenek itt elősorolva a következők:

A szemnek irás-és olvasásnál nem szabad a tárgyhöz jobban közelednie, mint a menynyire az a világos felismeréshez szükséges; a tárgy közelebb emelését szigorúan kerülni kell. Ezt a (mintegy 70 év óta) divatba hozott rézsutos írásmód különösen előmozdítja, a mi az egyenes ülést is gátolja vagy nehezíti, miért a függőleges irányu kerekírásnak előny adandó. Az asztallapnak, melyen írunk, kissé magasabban kell alkalmaztatnia, mint a könyvek s jobb, ha rézsutos, mint ha sík felületű s más részt az iskolapadnak a tanulók nagyságához kell arányitva lennie. Hogy mindez nagyobb költség nélkül előállítható, bebizonyították a bécsi és párizsi világtárlaton bemutatott minták.

A nyomott betűknek tankönyvekben 1 1/2 millimeter-nél kisebbeknek nem szabadna lenniök, sem nagyon vékonyaknak; a sorok közt is nagyobb lézag hagyandó s kivált az olvasni kezdők számára készített könyvekben esakis nagy, vastag betűk alkalmazandók.

Főfontosságú körülmény a világosság; igen sok és szakadatlan olvasás — kivált mesterséges világításnál — nemcsak rövidlátóvá tesz, de a szem erejét és kitarását csökkenti.

A női kézimunkák nem egyszer okai váratlanul gyorsan beálló rövidlátásnak. Karácsony és újév táján, mikor a papák, mamák, nagybácsik és nagynénik számára oly sok himzés készül, a szemorvosoknak nagy a keletük.

Ideje volna, hogy ugy a felnöttek, mint a gyermekek tanulják meg, mit követel az érzékek legnemesebbikének, legbecsebbjének gondozása s kímélése.

P—p.

Nemzeti színészet.

Városunk hoszszu idő óta változást alig mutató életében némi mozgalom állott be. A várva várt színészek valahára körünkben vannak.

Bényei István jól szervezett társulata ez, mely összesen 27 és pedig 12 női, 15 férfi tagból áll.

A társulat működését mult hó 28-án kezdte meg L'Aronge „Aszalai uram leányai“ cz. 4 felvonásos vígjátékával. Ugyancsak mult hó 29-én két darabot adtak elő, az első volt Szigeti 2 felvonásos 40 arannyal jutalmazott vígjátéka: „Beesülető“, második Suppé közkedvesgü operetteje „Tiz leány és egy férj sem.“ Mindketőt elismerésre méltó igyekezettel, hatásosan adták. Itéletünk kimondásával vártunk a harmadik előadásig.

Mult hó 31-én Bohrman Riegen: „Baranszky János a fegyenc, vagy az elveszett beesület“ czimü 3 felvonásos színműve került színre. E darab ellen sok kifogást lehet tenni, hacsak nem volt itt-ott, főkép végén „megkasztrálva.“ Először is nincsen a darabban igazi főcselekvény, mely köré a többiek, mint mellékeselekvények elősegítőleg vagy

gátlólag csoportosulnának. Az egyes jellemek, első sorban a Baranszkyé, aztán Károlináé, Renczius Anzelmé, nemcsak nincsenek kidomborítva, sőt jó formán elmosdott. Lélektelen alakok, ugy hogy jellemzéseik nem ri ki tetteikből, hanem a közönség jóvoltára bizvak. Eltekintve egyes hatásosabb jelenetekről, az események fejlődése határozottan nem drámai. Rövid meséje következő. Wels Róbert apja, gazdag bankár szerencsétlen vállalatok által megbukik s a fiu kénytelen a reá bizott pénzzel pótolni ki a pénz-tárból hiányzó összeget. De vesztére; mert a nála nyomban megejtett vizsgálat kideríti a pénzhányt s a fiu, hogy apja beesületét megmentse, maga meentségére mit sem hoz fel, elítelik 7 évi fogságra. Apja e miatt megöli magát. A fogházban megismerkedik s barátságot köt Baranszky János fegyenczel, ki 10 évre van bezárva. Mikor Róbert kiállotta büntetését, barátja megkéri, hogy a mig ő kiszabadul, viseljen gondot nejére s gyermekére Klárára. Róbert segíti is őket. Időközben meghal az anya, Róbert Renczius gyároshoz kerül, kinek bukófelben levő üzletét fölvirágoztatja, a gyáros lányát, Károlinát nőül veszi s Klárát magához véve gondoskodik neveltetéséről. Évekig élnek így boldogan, midőn egyszerre megjelen Baranszky a kiszabadult fegyenc. Klárával találkozik először a háznál, ki jó szívvel fölötte szánja a szerencsétlent. Baranszky Róberttel akar minden áron találkozni, hogy számon kérje nejét és leányát s ismétletlen megjelen a háznál. Karolina dölyfös, gunyos hahtója felingerli Baranszkyt, ki egy Róbert által hozzá irt levelet mutat fel s elmondja, hogy Róbert vele volt a fogházban. A nő boldogsága meg van zavarva. Róbert megtudja a dolgot s bevallja nejének a történeteket. A nő le van sujtva s nem bir itéletet mondani férje fölött. Baranszky megtudva, hogy leánya Klára, de tudva, hogy ő csak feldulja a család boldogságát, megcsókolja a leány kezét, de elég nemes, nem tudatni vele, hogy ő az atyja s ezzel eltávozik örökre. Karolina ingadozik férje iránti szerelmében, de csak egy pillanatra, mert midőn Róbert el akar válni s búesut mond, hogy elvegye életét, behozza a dajka két kiskoru gyermekét, rájuk borul, a nő meg van hatva s azon nyilatkozattal, hogy nem a multból, hanem a jelenből kell megítélni az embereket, férjére borul s állandó vonzalmáról biztosítja azt. S ezzel a föl-zavart harmónia ismét helyre áll. Mellékes az, hogy Roll Gusztáv tengerésztiiszt megszereti Klárát s nőül kéri Róbert-től. Enynyi a soványka mese. A szereplők általában meg állottak helyüket. Ki kell emelnünk Sárdi Mihályi Károlyt (Baranszky), kit a közönség megjelenésekor s aztán is több ízben tapsal tüntetett ki. Hangja érezes, erőteljes és simulékony, mozdulatai keresetlenek s egész előadása ha nem is bevégzettségre de kiváló átgondoltságra s mindenek fölött a legszebb természetü tulajdonokra vall. Különösen hatott a Róberttel folytatott párbeszéd jelenetben. Nem csekély érdemük volt Bényeinek (Wels Róbert), Püspökinek (Renczius Ferencz), Keckeméti Irmának (Klára) kik könnyedséggel hatással játsztak. Fábrián (Roll Gusztáv) nem birt élénkséget önteni szerepébe, még a Róberttel való jelenet se tudta feltüzelní, csupán ott lelkesült föl egy kissé, hol Klárával egymásnak szerelmet vallanak. — Az egész előadásnál átvonuló színtelenség okát a szerep-nemtudáson kívül hajlandók vagyunk a közönség részvétlensége okozta kedvetlenségnek róni fel. A ház még félig se volt tele.

E hó 1-én Offenbach régi operette-jét: „Orpheus a pokolban“ láttuk. Azon darabok közé tartozik e mű, melyet sok ideig elfelejtének, hogy aztán egy idő mulva annál hevesebben karolják fel, annál hatásosabban hozák színre. Sok éve már, hogy e darabot a Follinus társulata városunkban először adta. S az az előadás arról nevezetes, hogy kintinő művésznök Ödry Lehel az időben tünt fel gyönyörű baritonjával.

Csak elismeréssel kell adoznunk Bényei urnak, hogy e művet nálunk is felújította. E művet, mely valódi operette, tele elmésséggel, pattogó élezzel, nevetető paródiával, gunnyal és dallamos zenével.

A darab meséje röviden következő. Orpheus, a görög hőskor lantosa leszál a pokolba felesége, Euridice után, kit az alvilág istene Plutó megszöktetett. Mire a dalnok leér a pokolba, akkora már a gavallér Jupiter meglehetősen elcsábította az aszszonykát. Orpheus csak ugy vihette volna ki nejét a pokolból, ha az úton egyszer se néz vissza; hanem bizony hátra tekint s bételik rajta a sententia a nő örökre tul maradt a Styxen, a pokol folyamán. Ez a rövid mese, melynek keretében az ezer és egy bohóság, csiny, apró kijátszás, elmés pajzánság, élcezes csufolkodás folyton mulattató feszültségben tart.

A szereplők nagy részt tüzzel, hatással működtek. Valamenynyi közül kimagaslott Bényeiné (Euridice), ki rendkívüli routinnal, természetességgel, tiszta s nagy terjedelmű és iskolázott hanggal rendelkezik. Püspökinek (Jupiter) jobban alig lehet személyesíteni a csapódár papushóst Jupiter. Tharaszovits (Közvelemény), Úrményi Margit (Cupido) derekasan megállották helyüket, az első különösen értelyes, aczelszerű, kellemesen csengő hangjával, melyre nézve csak intonátiói ellen lehet néhol kifogás, a második ritka könnyedségével, fúrge pajzánságával tünt ki. Fábrián (Orpheus) Szabó Berta (Diána) helyes pártfogással, jellemzetes hűséggel osztoztak az est sikerében. A többi szereplők is többé kevésbé megfeleltek. Antal (Plutó) azonban, bár iskolázott hanggal bír, szerepntudásával főleg a szorosabb menetü jelenetekben sokat rontott. Virágháti (Styx) valósgós művészzel repraesentálta a Lethe vizétől (értsd pálinkától) bárgyuvá lett pokolbeli inast. A zongorakíséret semmi kívánni valót se hagyott fenn. Eltekintve már az említett hiányoktól az előadás sikerültnek mondható, mint azt a közönség hangulata, tapsai, kihívásai elléggé bizonyították.

Közönség csak közép számmal volt, nagyobb mint az az előtti előadásón, de mégis kevesen az érdemház képest.

Mert a társulat valóban megérdemelné, hogy közönségünk minél nagyobb pártfogásban részesítse.

Spectator.

Arab nő búcsuja a menyaszszony leányától. A menyaszszony nem búcsuzik el atyjától sem bátyjaitól, csak anyja öleli meg gyöngédséggel mikor elindul, hogy új pályájára lépjen. „Elhagyod, — így szól hozzá — elhagyod a kiktől származtál, eltávozol a fészekből, mely sokáig oltalmazott, melyből kirepültél, hogy járnai tanulj, s ezt azért teszed, hogy olyanhoz menj, kit nem ismerz, kinek társaságához nem vagy szokva. Tanácslom, légy neki szolgálója, ha óhajtod, hogy neked szolgálj legyen. Elégedjél meg kevéssel. Vigyázz folyvást arra, mit szeme megláthatna, s rossz cselekedtet sohase lásson az ő szeme. Vigyázz az ő táplálata s figyelj az ő álmára; az éhség haragot költ s az álmatlanság rossz kedvet okoz. — Viseld gondját az ő javainak, bánj jószágosan az ő atyafiaival és szolgáljál. Légy néma az ő titkaira nézve. Mikor örvendez, te se búsongj. Mikor ő búsul, te ne vigadj. Isten meg fog áldani!“

Egyes khinai tartományokban azon sajátágos szokás divik, hogy vig ünnepet rendeznek, midőn a család-apa szakállában s hajában az első ősz szál mutatkozik. E haj megjelenését örvendetes eseménynek tartják s az ősz hajszál szerencses tulajdonosa ez időtől kezdve meghagyja szakállát annak kimutatására, hogy most már az öregekhez s ennélfogva a tiszteltemeltőkhöz tartozik. A dús ősz szakállal bíró öregeket haláluk után védszentek gyanánt tisztelik s ünnepeket rendeznek emléküre.k

Kérdi a földrajzi órán a tanító: „Figyeljetek ide gyerekek! Ki tudna nekem L-el kezdődő várost említeni?“ — A nebulók hallgatnak. — „Ejnye Ritka Pista, hát te se tudsz, hiszen te jól szoktál mindenre felelni?“ A Pista gyerek kevés gondolkodás után így szól: „Elberfeld!“

Egy amerikai lapban következő élcezes hirdetés olvasható: „Kerestetik egy fiatal leány homloka. Mint-hogy e lap kiadójának nem volt alkalma ilyest láthatni, esinos összeget fizetne érte.“

Midőn Dodd pástort Angliában kivégezték, egy röpirat jelent meg e czim alatt: „Dodd pástort utolsó szavai.“ Három kiadást csakhamar elkaptak. A kiadó még egy füzetet nyomtatott ki ily czim alatt: „Még több utolsó szavai Dodd pástornak.“ Második kötet.

VEGYES HIREK.

— Rezső trónörökös jövő hóban Lipótvármegyébe tesz kirándulást. Vichodon állapodik meg, honnan zergevadászatra indul.

— Mária Valéria főhercegnő bérmlása vasárnap, e hó 4-én lesz bécsben az údvári várkapolnában. Bérmaanya Mária Terézia főhercegnő. Ugyanezok bérmláják a főhercegnő játszóházát Auersperg Aglaja hercegnőt is, kinek bérmaanya királynők ő felsége.

— Puhola (Bessenyei) Püsköd — mint mult számbunkban jeleztük volt — júniosd másodnapján tartotta első misejét fényes segédlettel. — Az ünnepélyes menetetet a hat fehérbe öltözött koszorus-lány: Finna Giza, Imre Róza, Lázár Irén, Navratil Popi, Radivó Helén, és Ungár Johanka kisaszszonyok nyitották meg követve a segédkező papságtól, kik a celebrant s nagyszámu közönséggel megtelt templomn keresztül a főoltárhoz vezették, hol a mise azonnal elkezdődött. Az evangélium után Dr. Tódor József tartotta meg eszme gazdag, gyönyörű beszédét, melynek befejezésével a mise tovább folyt. Az egyházi zeneegyesület csak emelte az ünnepély fényét közreműködésével. — A mise után az új áldozár áldást adott az összes jelen levőkre. Délben a helyi főt. róm. kath. lelkes ebédet adott az új áldozár tiszteltetésére s ugy ez, mint az áldozár által estve rendezett diszvacso-ra kitünően sikerült. Egymást érték a velős pohárköszöntők. Az élvezetes estvét táncz rekesztette bé s a kedélyes mulatság hajnali 3 órakor ért véget.

— Bényei István színtársulatának játékrendje junius 3-tól 10-ig. — 3-án szombaton „Völgy lilioma“, francia dráma. 4-én vasárnap „Marsca, az ezred leánya“, népszínmű. 5-én hétfőn „Pry Pál, a kotnyeles“, vígjáték. 6-án kedden „A kis herceg“, Lecoq kedves zenéjü operetteje. 7-én szerdán „Váljunk el“, francia vígjáték. 8-án csütörtökön „A cifra nyomoruság“, Csiky Gergely híres színműve.

— A képviselőházban mult hó 26-án véget ért a két hétig tartott bosnyák vita. 447 képviselő közül megszavazta a 22 milliónyi hitel ránk eső részlet fedezetét 222, megtagadta 139 képviselő, a kormány többsége tehát 83. — Összesen ez ügyben 57 beszédet tartottak, nem számítva ide a személyes kérdésben vagy a félremagyarázott szavak helyreigazitása végett történt felszólalásokat.

— Külföldi szemle. Egyiptomban a válság forradalomná fajult. Az országnak tényleg kormánya nincs. A szultán intervenciója megvalósulni látszik. Hogy mikép lesz rend, az még előre nem látható. — Gladstone Irland részére javaslatot dolgozott, mely az ország négy tartományának helyi önkormányzatot ad s ezek élén egy-egy tartományi tanács áll. — A dublini gyilkosokat még mindig hiába keresik. — Az orosz czár ellen újabb összeesküvésről beszélnek, melyet állítólag az orosz főnemesség forral. — Francia és Németország régóta farkas szemet néznek egymással s a mig e két nagy ellenfél meg nem mérkőzik, addig nincs lefegyverzés, nincs jólét,

de van folyton növekedő hiánylat az állam- és magánháztartásban egyiránt.

— **A déli lázadásról** semmi nevezetes sincs. Szokatlanabb hír az, hogy Montenegroban most már lefegyverzik a menekülőket és hogy a sorozás Boszniában „mintaszerű rendben” foly.

— **A villamvilágítás** fővárosunkban is kezd terjedni, miután Edison legújabb készülékei oly tökéletesek, hogy e világítás legkínzóbbnak és legegyszerűbbnek bizonyult. Nehány nap óta a budapesti távíróhivatalban állandóan használják s eddigelő semminemű akadály se mutatkozik.

— **Kállai Béni** külügyi osztályfőnök kinevezése közös pénzügyminiszterre hír szerint már megtörtént.

— **Új divatu gallérokat** kezdenek most viselni Angliában az előkelő hölgyek, melyek magasak s vászonból készítve. Hátrahajtott szélükre kimoshatatlan violaszínű tintával néhány vers van írva az illető kedvenc költőjétől.

— **Hallesöves legyezők** jöttek divatba Franciaországban nagyot halló nők számára. Alakjuk ugyanaz, mint az eddigi legyezőké s egynek ára husz forint.

KÖZGAZDASÁG.

A zöld takarmány etetésnél és a legeltetés körül követendő szabályok.

Dr. Haubnernek „a házi állatok egészségé taná” című munkája e tárgyról szóló fejezetéből alkalomszerűnek látjuk felhívni t. olvasóink figyelmét a következőkre.

A zöldtakarmány etetésnél első és főfeladata a gazdának arról gondoskodni, hogy annak megkezdése után állatai számára folyvást elegendő száraz takarmány, különösen szalma is legyen készletben a gazdaságban, egyrészt hogy azzal a zöld takarmány tápanyagban való hiányt ki lehessen pótolni, másrészt hogy folyvást oly bőven lehessen halmozni az állatok alá, a mint azt a zöld takarmány-etetés követeli. Egészségtani szempontból pedig a következőkre kell ügyelnünk:

1. A száraz takarmány etetésről zöld takarmány-etetésre való átmenetnek fokozatosan kell történni, úgy hogy legalább 8—10 nap teljék el, míg tiszta zöld takarmányra fogjuk állatainkat. Ez átmeneti idő alatt a zöldtakarmányt szalmával kell öszszeszerázni.

2. Mindig csak egy napra való zöld takarmányt szállítsunk be. Legszűkebb naponta kétszer hozni, reggel körülbelül egy órával napfelkölte után és estefelé harmatozás előtt. Délben fölmelegedve nem ajánlható a zöld takarmány szállítás.

3. A beszállított zöld takarmány hűvös helyre, árnyékba kell helyezni, továbbá nem kell azt nagy mennyiségben öszszehalmozni, mert öszszemelegszik és megfogygyad. Az öszszemelegedett takarmányt meg szét kell teríteni, hogy kihűljön s rothadásnak ne induljon.

4. Vizes, esőverte zöld takarmányt csak szalmával öszszeszerázva kell etetni.

5. Az etetési időt pontosan meg kell tartani s a takarmány adagokat apró részletekre osztva kell az állatok elé tenni.

6. Nem tanácsos zöld takarmányra itatni. Itassunk etetés előtt, vagy ha etetés után itatunk, várjuk, míg a szarvasmarha megkérődzött.

7. Különös figyelemmel etessük a gyöngye nedvdús zöld takarmányt, mindenképp a luczernát és vörös herét. Hogy az állatok mőhon ne egyenek, tartsuk meg a rendes etetési időt, etessünk apró részletekben s ne itassuk etetés után azonnal. A felpuffadás ellen csak az esetben vagyunk eléggé biztosítva, ha az e tekintetben veszedelmesebb takarmányműeket szalmával öszszeszerázva etetjük.

8. Az istállóban a tisztaság fentartása czéljából s továbbá, hogy az állatok nyugodtan pihenhessenek, elegendő és bő almozásról gondoskodjunk.

A legeltetésnél lényegében ugyanazon szabályokat kell szem előtt tartani, mint a zöld takarmány etetésnél. Az állandó legeltetés azonban néha meglehetősen akadályos utközik. E tekintetben a birtoktest tulajviszonyai, berendezése és felosztása mérvadók. A legeltetés gyakran zöld takarmány-etetéssel egyesítetik, midőn az állatok éjjel legelőn járnak és nappal zöld takarmányt esznek. A legeltetésnél következőkre ügyelnünk:

1. Ne terheljük meg a legelőt anynyi állattal, hogy azok meg ne éljenek rajta. Öszszuk fel a legelőterületet úgy, hogy minden időben kellően táplálkozhasanak az azon járó állatok. Nyár derekán rendszeren be szokott állani egy kopplási időszak addig, míg fölzsabadul a tarló. E körülményre számítsunk előre s intézkedjünk annak ellensúlyozására. Ha azt elmulasztjuk, akkor főképp növények állataink el fognak satnyulni s tetemes károsodást szenvedünk.

2. Sohase hiányozzék a száraz takarmány vagy szalma. Hideg, esős időben, tszavbá, ha a lapos legelők vizenyősök és sárosak, kitűnő szolgálatot tesz, ha barmainknak reggelenként kevés száraz takarmányt nyújthatunk. Ez által sok baj- és betegségnek vehetjük elejét.

3. Az időjárás kedvezőtlen voltát iparkodjunk enyhíteni. Hideg szélben, esőben, nagy forróságban állítsuk legelőn élő állatainkat oly helyre, hol e kedvezőtlen viszonyok egészségükre káros befolyást ne gyakorolhassanak.

4. Az istállózároló a legeltetésre való átmenet nem csak az emésztés és táplálkozás különbözősége miatt történjék fokozatosan, hanem azért is, hogy az istállóban tartózkodott állatok lassankint hozzá szokjanak a szabad mozgáshoz, friss levegőhöz és megedzve ne őrtsen meg nekik a néha gyorsan változó hőmérsék és szeszélyes időjárás.

5. Friss, egészséges víz sohase hiányozzék. A pásztor tartsa az itatóhelyet, válut tisztán s ne legyen rest, főképp a melegebb időszakban, naponta többször itatni.

6. Tavasszal, de leginkább őszszel, midőn deres a fű, a kihajtás és legeltetéssel várjunk addig, míg a levegő kissé fölmelegszik.

7. Övakodni kell tavasszal a túlkorai kihajtástól s őszszel ne hagyjuk idején túl a legelőn az állatokat.

8. A veszedelmes legelőket vagy hagyjuk teljesen érintetlenül, vagy csak rövid időre engedjük azokra hajtani az állatokat s csak is oly évszakban, midőn az ott legeltetés káros voltától legkevésbé lehet tartani.

NYILTTÉR.)*

Fogorvos PERL JÓZSEF

American Dentist

Dr. of DENTAL SURGERY

pár nap mulva N.-Enyedre érkezik.

Szerkesztői üzenetek.

Egy jelen volt. Tér szűke miatt csak így lehetett.
G. J. Kolozsvár. Miért hallgatott el?
r. I. Bpest. Nem kapta legutóbbi soraimat?

* E rovat alatt megjelentekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. Boros Gábor.

Kiadó-tulajdonos: Pollák Mór.

Sz. 2040—1882.
k. ü.

Árlejtési hirdetmény.

A marosvásárhelyi mélt. kir. főügyész urnak folyó hó 11-én 2530. szám alatt kelt rendelete folytán a topánfalvi kir. járásbírószék telkén építendő fogház és ennek deszka kerítése fölépítésének biztosítása iránt alólított kir. ügyészség hivatali helyiségében folyó év június hó 7-én délelőtt 9 órakor versenytárgyalás fog tartatni.

A felépítendő épület négy fogházszobát, egy sötét zárkát, egy őrszobát és egy fogházi lakást — mely egy szoba, konyha és kamrából, valamint egy arnyékszek és hű feljárásból álland — fog magában foglalni.

Kikiáltási ár 9021 frt 78 kr leend.

Vállalkozni szándékozók fölhevitatnak, hogy a fenn irt nap délelőtti 9 óráig akár 5% bántépénzzel ellátott zárt ajánlataikat alólított kir. ügyészséghez beadják, akar pedig a versenytárgyaláson személyesen megjelenvén, a bántépénzt személyesen fizessék le.

A zártajánlatot tevők kötelesek ajánlataikban kijelenteni, hogy a részletes vállalkási terveket és föltételeket is ismerik.

Az ajánlatot tevők közül a legjutányosabban vállalkozó köteles leend június 11-én délelőtt 9 órakor, a szerződés megkötése végett, alólított kir. ügyészség előtt megjelenni. — Kellő bántépénz nélkül, valamint későn beérkezett ajánlatok tekintetbe vételni nem fognak.

A részletes föltételek, költségvetés, előmért és tervek alólított kir. ügyészségnél, a részletes föltételek és szerződési tervezet pedig a tordai kir. ügyészség- és a topánfalvi kir. bíróságnál megtekinthetők.

A királyi ügyészségnél.

Gyula-Fehérvárt, 1882. május hó 16-án.

Henter Gábor,

kir. ügyész.

3—3

Főnyeremény esetl. **400,000 márk** Szerencse értesítés A nyeremények ért az állam vállalt kezességét

Meghívás a hamburg-állam kezessége melletti nagy pénzlottéria

NYEREMÉNYEIBEN való részesülésre, melyben többet mint **8 millió 940,275 márkát** okvetetlen nyerni kell.

Ezen előnyös pénzlottéria nyereményei, mely tervszerűleg csak 93,500 sorsjegyet tartalmaz, a következők, ugyanis:

A legnagyobb nyeremény esetleg 400,000 márk.	
1. nyer. 250,000 márk.	54 nyer. 5000 márk.
1 " 150,000 "	5 " 4000 "
1 " 100,000 "	108 " 3000 "
1 " 60,000 "	264 " 2000 "
1 " 50,000 "	10 " 1500 "
2 " 40,000 "	3 " 1200 "
3 " 30,000 "	530 " 1000 "
4 " 25,000 "	1073 " 500 "
2 " 20,000 "	101 " 300 "
2 " 15,000 "	25 " 250 "
1 " 12,000 "	85 " 200 "
24 " 10,000 "	100 " 150 "
3 " 8,000 "	27069 " 145 "
3 " 6,000 "	stb. stb. összesen 47600 nyer

és valamennyi sorsa 7 osztályban, kevés hónap mulva biztosan megválnak. Az első nyereményhuzás hivatalosan állapított meg **f. év június 14. és 15-ikére.**

Egy eredeti egész sorsjegy ára csak 3 frt 50 kr. Egy fél eredeti sorsjegy ára csak 1 frt 75 kr. Egy negyed eredeti sorsjegy ára csak 88 kr.

Ezen eredeti sorsjegyekért (nem eltított igérvények) az állam kezességével s az árak díjmentes beküldése mellett általában a legtovábbra eső vidékekre is megküldetnek.

Minden résztvevő megkapja tölem eredeti sorsjegye mellett még az állam czímerevel ellátott eredeti tervet ingyen és a megjelített huzás után a hivatalos sorsolási-értesítőt felszólítás nélkül azonnal.

Nyereménypénzek kifizetése és elküldése az érdekeltnék általam egyenesen, azonnal és a legnagyobb titoktartás mellett teljesítetik.

Minden megrendelés egyszerűen posta-utalványon, vagy levél útján eszközölhető. Ennélfogva, a közelgő huzás következtében a megrendelésekkel, f. évi június 14-ik bizalommal fordulhatni

ld. Heckscher Sámuel-hez,

(5—*) bank- és váltó-üzlete HAMBURG-ban.

Nyomatott Pollák Mórnál Nagy-Enyeden.

Gyászkocsi díjmentesen!!

Hatóságilag engedélyezett

ELSŐ

temetkezési intézet.

Alólított tisztelettel tudatja a n. é. községgel, miszerint a helybeli piaezson hatóságilag engedélyezett temetkezési intézetet állított fel, hol 25 frttól 400 frtig terjedő temetéseketa teendőik teljes elintézésével elválnak.

Tudatja továbbá, hogy intézetében érezt és fakoporsók mindenféle nagyságban gyári áron kaphatók. — A házilag rendezendő temetkezéseknél ha a temetkezési bevásárlás 10 forintot meghalad,

a gyászkocsi díjmentesen bocsáttatik rendelkezésre. Tisztelettel

5—6 **Özv. Jakabfy Antainé.**

Gyászkocsi díjmentesen!!

Van szerencsém a t. helyi és vidéki birtokos urakat tisztelettel figyelmeztetni hogy a legkönynyebben járó és e vidéken általános tetzésben részesült

perge ekéimet,

melyeket miután ez idén nagy mennyiséget szerestem bé belőlük, míg a készlet tart az alábbi feltűnő olcsó áron árusíthatom el u. m.

1 drb. szilárdan készült eke 4-es sz. ára 9 frt 50 kr

1 " ugyanez 3-as " " 11 frt 50 kr

Mindezen ekék fataligára is alkalmazhatók.

Ajánlom továbbá mindennemű gazdasági czikkeimet, kitűnő szőlőkapaimat, vas láncos pattingókat, három ormós jó erős áóimat, a legjobb szőlő- és hernyózó ollókat.

Luczerna löhere, rétek javítására használt fűmag-vegyület, bizton hnnem kórozó répa nálam folyton nagy készletben kapható. A magvak csiraképesége meg van próbálva, bármelyiket biztosan ajánlhatom.

Minél számosabb látogatásért esd

Bisztritsány Lajos.

400 évnél tovább fennálló, legjobb, felülmulhatatlan **hajnóvesztő-szer.** A fejhajnak fönttartására és növények előmozdítására nincs jobb mint a minden világrészben oly ismert és híressé lett, orvosi tekintélyek által megvizsgált, a legújabb tudósok és orvosok által koronázott, 6 es. kir. apostoli Főisége I. Ferencz József Ausztria császára és Magyar s Csehország királyja által az öszszes es. kir. államok és a magyar koronaországok egész területére kizárólagos és kizárólagos, kir. szabadalommal, illetőleg paténssal ellátott **családierő-kenőcs,** melynek rendes használatát által még a fej legkönynyebb részei is hejtűsakká lesznek, szűke és vörös haj sötét színt nyernek, a hajtalajt erősít, a korpaképződés minden nemét néhány nap múlva egészen eltávolítja, a haj kihullását a legújabb tudósok által teljesen megszünteti, a hajnak természetesen fényt ad, hullámolaku lesz és a legkésőbb, korig megőrzja azt a megőrzésüdtől. **Egy nagy tégely használati utasítással (több nyelven) postal széküldéssel 1 frt 50 kr. o. é. Fő széküldési raktár nyagban, úgy egyes tégelyek Fiala Alajos-nál, illusztráció, es. kir. szabadalom-tulajdonos.** **Bécs, IX. Bezirk Waisenhausgasse Nr. 11,** a hova minden irisheli ajánlatok a pénz beküldése mellett intézendők és leggyorsabban teljesítendők. — Ismétlődő igen jó számlákban részestülnek és minden helybeli és vidéki lapban hirdetteik. Legtöbbször illat. kiállítás elegans. Kértek világosan "családi erő-kenőcsöt" követelni. 11—12